

Бори эмла яхшилил қилнилки, мундин яхши шўй –
Ким, дегайлар даҳр аро қолди фалондин яхшилил!

Захириддин
Муҳаммад Бобур

asr

ИТМОИЙ-СИОНИСТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

16-fevral 2023-yil 7 (1005)

www.21asr.uz

@XXIasrofficial

Gazeta 2004-yil 1-yanvardan chop etila boshlangan

МУНОСАБАТ

ҚУТЛУГ ҚАДАМЛАРГА ҲАМРОҲ БАРАКА

Норқул Нушаровни Жиззахда танимайдиганлардан кўпроқ. Отакон O'zLiDePning вилоятдаги дастлабки аъзоларидан бўлгани учунгина эмас, албатта. Оқни оқ, қорани қора дейишда дадиллиги бор. Уни вилоят Нуронийлар жамоат кенгаси раиси этиб бекиз сайлашмаган.

– Эътибор қилғанмисиз, ҳар гал Президентимиз Жиззахга ташриф буюрганида ёғингарчилик бўлади, – деб қолди у куни кечка сұхбатимиз оғи. – Бу эса давлат раҳбарининг кутлуг қадамларига кут-барака ҳамроҳ бўлиб келганини англатади. Зеро, осмондан ёмғир эмас, мўл ҳосил ёиши азалдан маълум.

Бошقا фахрийлар Норқул аканнинг гапини тулик тасдиқлашди. Бойси, кейинни барча ташрифлар чоғидаги айнан шундай табият ҳодисаси кузатилаётгани синчков инсонларнинг дикқатидан четда қолмади. Анъана бу сафар ҳам бузилмади. Кўнгиллари кўтарилиган одамлар 2003 йилда Ислом Каримов Шавкат Мирзиёев ҳақида айтган саломокли таърифи белихтидан эсласи: “Эл-юртимиз янги келган меҳмон ёки раҳбар бўладими, унинг келиши ва қадам босинини айнан шу нуқтада назар билан баҳолади. Ҳақиқатан ҳам, раҳбар минг бор тажрибали, минг бор ақлли ва ўта кучли бўлиши мумкин. Лекин қадами кутлуг бўлмаса, омади келмаса, иши юришимайди. Мана шу минбанддан туриб, сўзимни яқунлаб айтмоқчиман: Шавкат Миронович Мирзиёевнинг омадиди берсин, қадамлари кутлуг бўлсин!...”

Ишчанлик руҳидаги ҳар бир ташрифнинг мазмун-моҳијатини белгиловига асосий мезон – ҳалқ қандай яшатганини билишдан, оддий одамларнинг бандригини таъминлайдиган даромад манбаини яратишдан иборат эканини яққол англеши мумкин. Бу эса, инсонга эътибордек улуғ қадриятнинг амалда-

ги ифодасидир. Давлатимиз раҳбари томонидан айтилган ҳар бир фикр, илгари сурнинг таклиф ва ташабbus, ҳар бир лойҳа олдиндан ўйланган ва узоқни кузлаган катта мақсаднинг дебочаси, десак мубоблағ бўлмайди.

Президентимизнинг Жиззахда вилоятига навбатдаги ташрифи Пахтакор туманинда “Пахтакор элита уруғчилиги” фермер хўжалиги фаолияти билан танишидан бошланди. Қишлоқ мукодорининг оила аязлори билан мулокот бўлди. Мазкур хўжалик вилоятдаги 536 206 гектар ерда дехқончилик қилаётган 7 840 та фермер хўжалигидан бири.

Ўтган йили берилган топшириқнинг ижроси ва самарасини ушбу фермер хўжалигига яққор кўриш мумкин. Яъни, дала четига тут, ток, полиз ва дуккакли маҳсулотлар экингани, асалари уялари кўйилгани хамманин дикқатини жалб этди. Енгил конструкциялардан дала ўйи курилган, унинг томида кўш панеллари ўрнастилган. Буларнинг барчаси далада қалб кури, пешона тери эвазига мўл ҳосил этиштираётган дехқонларимизга яратилаётган қуайликлар сираасига киради.

Давоми 2-саҳифада. ►►

ИБРАТ

ЖИЗЗАХЛИК ФЕРМЕРЛАР ТАЖРИБАСИ ОММАЛАШАДИ

Олий Мажлис Қонунчиллик палатаси Сипариши ўринбосари, O'zLiDeP фракцияси раҳбари, Ўзбекистон фермер, дехқон хўжаликлиари ва томорка ер эгалари кенгаси Акташ Хайтов ва O'zLiDeP Жиззах вилоят кенгаси фаоллари, партиядан сайланган депутатлар ҳамда соҳа мутасаддиларидан иборат ишичи гурух Жиззах вилояти фермерлари билан учраши.

Унда давлатимиз раҳбарининг Жиззахда вилоятига таърифи давомидан фермерлар, қишлоқ хўжалиги соҳаси мутасаддилари ва пахта-тўқимачилик кластерлари раҳбарлари билан мулокоти чоғидаги ҳосилдорликни ошириш, қишлоқ хўжалигини саноатлаштириш, янги корхоналар очиш ва касаначилик орқали аҳоли бандригини таъминлаш бўйича берган кўрсатма ва тавсияларини, шунингдек, дала четларидаги ерлардан самарали фойдаланиш, фермер ва ишчиларга қуайлик яратиш учун дала ўйлари куриш зарурлигини алоҳида таъкидлагани бекиз эмас.

Худди шундай таъкида Пахтакор туманинадаги “Пахтакор элита уруғчилиги” фермер хўжалиги мисолида синааб кўрилмоқда. Бу ерда ҳар бир қарич ердан унумли фойдаланиш мақсадидан иборат ишичи гурух томонидан барча худудларда кенг тарбиб қилишга киришилди.

O'zLiDeP Жиззах вилояти кенгаси матбуот хизмати

ЁШЛАР ПАРЛАМЕНТИГА САЙЛОВ: ЭНГ МУНОСИБЛАР РЕСПУБЛИКА БОСҚИЧИДА САРАЛАНАДИ

Тадбиркорлар ва ишибилармонлар ҳаракати – Ўзбекистон Либерал-демократик партиясидан Олий Мажлис Қонунчиллик палатаси хузуридаги Ёшлар парламентига сайловининг вилоят босқичи якунига етди.

Худудларда Олий Мажлис Қонунчиллик палатаси депутатлари, вилоят партия фаолларидан иборат ҳакамлар ҳайвати номзодларнинг хужжатлари билан танишиб, лойиҳаларини таҳтил қилишиди.

Саралаши давомида ёшларнинг қонунчиллик соҳасидаги билим ва таҳқиқаси, уларни тақомиллаштириши бўйича асослантирилган тақлифлари, сиёсий партия фаолиятини хукуқий тартибга солувчи қонун хужжатлари, партияянинг устав ва дастурий мақсадларини билиш даражасига ҳам эътибор қартилди.

Ҳакамлар йигит-қизларнинг жамиятимизда амалга оширилаётган ислоҳотлар ҳақидаги қараашлари билан ҳам қизиқиб, давлат бошқарувига оид билимларини синовдан ўтказди.

Шунингдек, хукуқий маданияти юксак, тенгдошларини ўз ортидан эргаштира олиш салоҳиятига эга, оммавий ахборот восита-ларидан долзарб мавзуларда чиқишилар қилган номзодлар сайловининг навбатдаги босқичидаги қатнашишга лойиҳалигин намоён этиди.

Қизигин беллашувлар натижасида саралаб олинган иштидорли, зуқко, ташаббускор, янгиликка интишувчи, фаол йигит-қизлар сайловининг мамлакат босқичига ўйл олди.

O'zLiDeP матбуот хизмати

БУГУНГИ СОНДА:

УЛАР МИЛЛАТНИ
УЙФОТАЁТГАН
ЭДИ...

ЭЛ ДАРДИГА
ДАРМОН

4
c.

КЎРГАН
ВА ҚУРГАН
ИМОРАТЛАРИМИЗ
АСРЛАРНИ
ҚАРИТИШИ КЕРАК!

5
c.

БИЗ – ПАРИШОН
БИР КИТОБ...

6
c.

◀ Бошланиши 1-саҳифада.

ҚУТЛУГ ҚАДАМЛАРГА ҲАМРОХ БАРАКА

– Пахта-тўқимачилик кластерлари раҳбарлари билан мулокотда ҳосилдорликни ошириш бўйича кўрсатмалар берилган. Ҳаётини ер билан кўрлаган соҳа ходимлари билан бирга, қишлоқлардаги истиқомат қиласидаги ахолининг кўнглини төғдек кўтариди, – дейди **Ўзбекистон Қаҳрамони, Ўзбекистон фермер, дехжон ҳужаликлари ва томорқа ер эгалари Жиззах вилоятиниң кенгаши раиси Арабой Эшматов**.

– Бундай улкан рағбат барчамизи фидойилик билан ишлашга чорлади.

Мулокот чоғида таъкидлангандек, энди кластерлар ислоҳотларга мунисиб бўйлди, давлат сиёсатини амалга ошириши керак. Қишлоқ ҳужалигини саноатлаштириши, корхоналар очиш ва касаначилик орқали ўз худудида ишсизликни камайтириши зарур. Қолаверса, юртимизда ишси фуқароларга дехжончилик учун ерлар ажратилмоқда. Жиззах вилоятида бу орқали 13 мингдан зиёд ёшлиларнинг бандлигини таъминлаш мўлжалланган. Шу муносабат билан мажалларнинг “ўшиш нукталари”ни кўллаб-куваттлаш бўйича бир катор кўрсатмалар берилди.

Сўнгра Президентимиз “Жиззах” эркин иктиносий зонасидаги корхоналар фаолияти билан таниди. Яқин-яқинча бу худуд ташландик маёндан хисобланади. Бугунги ахвол бутунлай ўзгана. Бу ерда 27 та лойҳа амалга оширилиб, 5 минг 300 га яқин иш ўрни яратилган. Улар қаторига 2022 йил октябрда “Iruskon” қандолат корхонаси ҳам кўшилди. Унда Россия, Туркия, Германия ва Италия тажрибаси асосида “Deya” бренди билан экспортбон маҳсулотлар ишлаб чиқарилмоқда.

“Master Building Products” масъулияти чекланган жамияти, “Global Optical Communication” ўзбекистон-Жанубий Корея кўшима корхонаси ҳам “Жиззах” эркин иктиносий зонасида мувоффақиятли ишга киришган. Ҳозирда яна 14 лойҳа амалга оширилмоқда. Шундун 5 таси жорий йилда ишга тушурилади.

Бу йил Жиззахда ишга тушурилиши режалаштирилаётган электромобиль заводи ҳақида алоҳидаги сўз юритиш жоиз. Давлатимиз раҳбарлиши ташири чоғида маъсуллар олдига сентябрь ойда 80 миллион доллар инвестиция ҳисобига электромобил заводини ишга тушуриш вазифасини кўйди. Бунинг учун ҳозирдан ўзимиздаги корхоналар билан кооперация асосида бутловчи қисмларни етказиб бериш дастурини бошлаш кераклигини таъкидлади.

– Ташириф давомида вилоят иктиносидётини ривожлантиришда “яшил” энергияга кенг ўрни ажратилиши қайта-қайта тилга олинди, – дейди

O'zLiDeP Жиззах вилоятиниң кенгаши раиси, Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш бошқармаси бошлиги Эркин Холматов. – Бу эса келгусида босқичма-босқич “яшил иктисолидёт”ни ривожлантириша замин яратади. Оддийгина мисол, эндиликда фермер ҳужаликлидаги дехжон ӯйларига ҳам кўёу панеллари ўрнатилиши. Тадбиркорларнинг ўз эҳтиёжлари учун 5, 10, 15 мегаваттли қўёш стансиялари куриши ташаббуси ҳам қўллаб-куваттланади. Шу орқали 2023 йилда 30 мегаватт кувватлар яратилади ва 28 миллион киловатт соат электр ишлаб чиқарилади. 2023 йилда Зафарободда 2 та кичик ГЭС курилиб, шу йилнинг ўзида 2,4 миллион киловатт соат электр ишлаб чиқариши белgilандi.

Ахоли хонадонларига 8 мегаваттли қайта тикланувчи энергия манбаларини ўрнатиш ҳар томонламига рағбатлантирилади. Одамларнинг ўз уй томига панель ӯрнатади, эҳтиёждан ортган ҳар бир киловатт давлат томонидан 1 минг сумдан сотиб олинади. Бу тариф ҳозирда 295 сўмни ташкил этишини ҳисобга олсан, қандай фойда келиши ойдинлашади.

Хуласа, Жиззахда 2023 йилда 270 мегаватт қўёш энергияси кувватлари ишга тушурилиши эвазига 236 миллион киловатт соат электр энергияси ишлаб чиқарилиб, танқислик ортиги билан қопланади. Натижада жами 71 миллион куб метр газ тежалади.

Галлаорол туманида Бирлашган Араб Амрилкварининг “Масдар” компаниясининг 200 миллион АҚШ долларлирик тўғридан-тўғри инвестицияси ҳисобидан 220 мегаваттли ийрик кўёш стансияси ишга тушурилади ва бу йил 60 миллион киловатт соат электр ишлаб чиқарилади. Келгуси йилда бу стансия тўлиқ кувватга чиқиб, 500 миллион киловатт соат электр олинида ва вилоят эҳтиёжининг 20 фоизини қоплади. Осиё тараққиёт банки билан Фориш туманида 150 мегаваттли қўёш стансиясини куришга киришилади.

Мутахассисларнинг таъкидланиши, Жиззах вилоятини худудида Менделеев даврий жадвалидан ўрин олган барча фойдалари қазилмалар мавжуд. Биргина базальт захираси 26 миллион тонна бўлиб, республикадаги жами захиранинг 25 фоизини ташкил этади. Лекин

доллар инвестиция жалб қилинади ва 600 та иш ўрни яратилади.

Масъуллар зиммасига жорий йилда қурилиш материаллари ишлаб чиқариш бўйича 460 миллион долларлик 31 та лойҳанини ишга тушуриш вазифаси юкланди. Бундай ташқари, сендинч панель, газоблок каби янги турдаги энергия тежаккор курилиш материаллари ишлаб чиқариш бўйича 20 та лойҳанини бошланган кераклиги айтилди. “Саноат ипотекаси” дастури бўйича тадбиркорларга иккى йиллик имтиёзли давр билан 7 йил муддатга биринчи босқичда 50 миллион доллар ресурс ажратилидаган бўлди.

Президент қурилиш материаллари бўйича Жиззахда “Тадбиркорлар мактаби”ни ташкил этиши юзасидан аниқ топширик берди.

– Жиззахлик фаоллар билан учрашувда мен ҳам иштирок этдим, – дейди **Халқ депутати Нодира Каримова**. – Мулокот чоғида айтиб ўтилган режалар кўлами шу қадар кенглигидан кўнглимда фарҳ ва ифтиҳор туйғуларини тўйдим. Бугун вилоятимизда амалга оширилган жуда катта лойҳалар режаси ҳам айнан Президентимизнинг ўтган галлардаги ташрифи чоғида илк бора тилга олинган эди. Бу-

булар илгари умуман ишлатилмаган. Ҳозир эса мавжуд табиий захиралардан фойдаланиб, базальтдан тааләт юқори бўлган 7 турдаги замонавий маҳсулотларни ишлаб чиқариш йўлга кўйилди.

Бахмал, Галлаорол, Шароф Рашидов, Зомин, Зарбор, Зафаробод, Фориш ва Янгиобода базальт, цемент, керамзит, шиша ва минарал хомашиз захирасига бой 200 га яқин кон бор. Улардан самарали фойдаланадиги орқали саноат кўрсатчиликларни карра-карра ошириб, янги бозорларга бемалол кириб бориш мумкинлиги кайд етилди.

Давлатимиз раҳбари, шунингдек, Фориш туманидаги “Учқулоч” конини тикилма бўйича хорижий инвесторлар билан шартнома имзолаш, 1 майгача бургулаш ишларини бошлаш кераклигини таъкидлади. Бунга 200 миллион

гунги кунда уларнинг аксарияти ҳаётга жорий этилди. Янги лойиҳаларнинг ҳам қисқа муддатларда амалга оширилишига, уларнинг барчasi ҳалқимиз фаровонлиги, мамлакатимиз иктисодий курдатуни оширишга хизмат килишига ишонамиз.

Алоҳидаги таъкидлаш жоизки, Нодира опа тилга олган бу ишонч Президент ташрифи чоғида белgilандиган вазифаларни амалга оширишга киришган барча жиззахликларнинг йўлдошига айланган.

Бахром МИРЗАҚОБИЛОВ,
“XXI asr” мухбири

Президент Матбуот хизмати суратларидан фойдаланилди.

◀ Янги қонун лойиҳаси

ИЖТИМОЙ СОЛИК ТЎПОВЛАРИ ЯНАДА КАМАЙТИРИЛАДИ

Мавлюда ХўЖАЕВА,
Олий Мажлис
Конунчилик палатаси
Меҳнат ва ижтимоий масалалар
қўмитаси раиси,
O'zLiDeP фракцияси аъзоси

Собиқ Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлигининг мутахассис ходимлари ва Қонунчилик палатаси депутатлари томонидан аҳоли бандигини таъминлашдаги муаммолар ўрганилганда якка тартибдаги тадбиркорлар билан меҳнат муносабатларида бўлган жисмоний шахслар учун ҳар ойлик ижтимоий солик суммасининг юқорилиги, шахсий томорқа ер ўчасткасида фаолият юритаётган фуқаролар меҳнат стажини ҳисоблашда айрим ортиқча талаб ва таомиллар сақланиб қолаётгани маълум бўлди.

Шу билан бирга, “Томорқа ҳўжалиги тўғрисида”ги қонуннинг 11-моддасига шахсий томорқа ер ўчасткасида майдонидаги ёки улар томонидан парвариш қилинаётган уй ҳайвонлари ва паррандапарларни сонидан қатви назар” ижтиёрий равишда ижтимоий солик тўлаш имкониятини назарда тутивчи ўзгаришлар кирилмоқда.

Шу билан бирга, “Томорқа ҳўжалиги тўғрисида”ги қонуннинг 11-моддасига шахсий томорқа ер ўчасткасида майдонидаги ёки улар томонидан парвариш қилинаётган қорамол ва паррандапарларни сонига кўйилган талабларни ҳам чиқариш ташлаш ҳамда шахсий томорқа ер ўчасткасида банд бўлган фуқаролар шуғулланиши мумкин бўлган фаолият ўйналишларни янада кенгайтириши назарда тутган ўзгариш ва қўшимча кирилмоқда. Яъни, томорқа майдонидаги 4 сотидан кам бўлмаслиги, мазкур майдонда ҳам қорамол ёхуд камида эллик бос парранда кераклиги ҳақидаги талаблар чиқарилмоқда.

Таҳлил ва ҳисоб-китобларга кўра, ушбу қонуннинг қабул қилинини натижасида солик имтиёллари ҳисобига 2023 йилда 8,2 млрд. сўм маблағ солик тўловчилар ижтиёрида қолиши кутилимоқда. Шунингдек, тадбиркорлик субъектлари томонидан ёлланиб ишлаётган ходимларга берилган фоилият єнслигига эвазига норасмий тартибда фоилият кўрсатадиган 714 минг ёлланма ишичининг камидаги 10 фоизи (71,4 минг) расмийлаштирилган тақдирда, 22 млрд. сўмга якни маблағ бюджетга кўшимча тушниши кутилимоқда.

Мазкур қонун билан Солик кодексининг 408-моддасига тегиши ўзгаришлар кирилтилиб, савдо маҳмаларни тартибдағи тадбиркорлардан ташқари бошча якка тартибдаги тадбиркорларнинг ходимлари учун тўланиши лозим бўлган ижтимоий солик суммаси ишига БХМнинг олти бараваридан бир бараварий майдорликчага кирилмоқда. Шунингдек, Меҳнат стажини ҳисоблашни қандай чиқарилмоқда. Шунингдек, Меҳнат стажини ҳисоблашни янада содлаштиришга, кўпроқ иш ўринлари яратилишига хизмат қилади.

Мазкур қонун билан Солик кодексининг 408-моддасига тегиши ўзгаришлар кирилтилиб, савдо маҳмаларни тартибдағи тадбиркорлардан ташқари бошча якка тартибдаги тадбиркорларнинг ходимлари учун тўланиши лозим бўлган ижтимоий солик суммаси ишига БХМнинг олти бараваридан бир бараварий майдорликчага кирилмоқда.

Мазкур қонун билан Солик кодексининг 408-моддасига тегиши ўзгаришлар кирилтилиб, савдо маҳмаларни тартибдағи тадбиркорлардан ташқари бошча якка тартибдаги тадбиркорларнинг ходимлари учун тўланиши лозим бўлган ижтимоий солик суммаси ишига БХМнинг олти бараваридан бир бараварий майдорликчага кирилмоқда.

Мазкур қонун билан Солик кодексининг 408-моддасига тегиши ўзгаришлар кирилтилиб, савдо маҳмаларни тартибдағи тадбиркорлардан ташқари бошча якка тартибдаги тадбиркорларнинг ходимлари учун тўланиши лозим бўлган ижтимоий солик суммаси ишига БХМнинг олти бараваридан бир бараварий майдорликчага кирилмоқда.

Мазкур қонун билан Солик кодексининг 408-моддасига тегиши ўзгаришлар кирилтилиб, савдо маҳмаларни тартибдағи тадбиркорлардан ташқари бошча якка тартибдаги тадбиркорларнинг ходимлари учун тўланиши лозим бўлган ижтимоий солик суммаси ишига БХМнинг олти бараваридан бир бараварий майдорликчага кирилмоқда.

Мазкур қонун билан Солик кодексининг 408-моддасига тегиши ўзгаришлар кирилтилиб, савдо маҳмаларни тартибдағи тадбиркорлардан ташқари бошча якка тартибдаги тадбиркорларнинг ходимлари учун тўланиши лозим бўлган ижтимоий солик суммаси ишига БХМнинг олти бараваридан бир бараварий майдорликчага кирилмоқда.

Мазкур қонун билан Солик кодексининг 408-моддасига тегиши ўзгаришлар кирилтилиб, савдо маҳмаларни тартибдағи тадбиркорлардан ташқари бошча якка тартибдаги тадбиркорларнинг ходимлари учун тўланиши лозим бўлган ижтимоий солик суммаси ишига БХМнинг олти бараваридан бир бараварий майдорликчага кирилмоқда.

Мазкур қонун билан Солик кодексининг 408-моддасига тегиши ўзгаришлар кирилтилиб, савдо маҳмаларни тартибдағи тадбиркорлардан ташқари бошча якка тартибдаги тадбиркорларнинг ходимлари учун тўланиши лозим бўлган ижтимоий солик суммаси ишига БХМнинг ол

УЛАР МИЛЛАТНИ УЙГОТАЁТГАН ЭДИ...

БУГУН – XXI АСР БОШЛАРИДА МУСТАҚИЛ МАМЛАКАТИМIZИНГ ИЧКАРИ ВА ТАШҚАРИСИДА КЕЧАЁТГАН ВОКЕА-ХОДИСЛАР БИЗНИ, ХОХЛАЙМИЗМИ-ЙЎКМИ, БИР АСР ОЛДИНГИ САБОҚЛАРНИ ЭСЛАШГА, УЛАРДАН ОҚИЛОНА ХУЛОСЛАР ЧИҚАРИБ, ЎЙЛ ҚҮЙИЛГАН ХАТОЛАРНИ ТАКРОЛМАСЛИККА ҮНДАМОҚДА.

Дунёнинг илғор давлатларидан кўп жиҳатдан ортда қолган Туркистон халқларини бўлаҗак фожиллардан оғоҳ этиши, жамият ҳәтини инқилибий – эўрлиқ ўйли билан эмас, балки тадрижий мавриғий йўл билан ижобий томонга ўзгартириш жадидчilik ҳаракатининг асосий мақсади, кураш усуси эди. Аслида, “жадид” сўзининг маъноси “янги” демакдир. Лекин у шунчаки “янги”, “янгилик тарафдори” деганинг эмас, балки “янги тафаккур”, “янги инсон”, “янги авлод” сингари кенг маъноларни ўзида мужассам этган. Жадидчilik – давлат, тузум, бошқарувни ислоҳ этиши ва миллатни ривоҷлантириш орқали, умуман, жамиятни янги тараққиёт босқичига олиб чиқишини мақсад қилиб қўйган ва аниқ амалий тадбирларни ўзида мужассамлаштирган ғоялантизимни. Бу тизим жаҳон цивилизациясида ниҳоятда катта роль ўйнаган Туркистондек бир тарихий ўлка – шарқонча ҳәёт тарзини сақлаган ҳолда, уни Ғарб ва Европа тараққиёт натижалари билан бойитишни кўзлаган. Шу мақсадлар йўлида мавриғатпарварларимиз янги усул мактаблари ташкил килиди, миллат дунёнкашларини ўтиришга қартилган янги дарсларлик ёзишиди, театрни олиб кириди, наширётлар, газеталар очишиди. Истёзодли йигит-қизларни Ғарбнинг илғор мамлакатларида ўқитиш учун бор-бўлударни сарфлашди. Бундан ташаббуслар учун ўша даврдаги хонликлар уларни кўллаб-куватламади, аксина, таъкиб остига олди. Аввал чор ҳукумати, кейин шўролар давлати, ички қора кучлар – қадимини ва жохил уламолар томонидан кўрсатилган зулм-зўранликлар, тазийклар, кўвғинлар, сунқақ-

ларга қарамай, жадид боболаримиз ўзлари танлаган йўлдан қайтмадилар.

Шу ўринда мавриғатпарвар шоир, за-бардаст тишишнос, тарихшунос олим, илк ёзбек матбаевларидан бири Ибрат домланинг янги мактаблар очиши, ўқитувчilar тайёрлаш, аёлларни илм-мавриғатли килиш ишларидан бироғи қатнашганинг учраб, 13 минг нафари шафкатиз сабаби ташланганини айтиб, уларни энг катта қаҳрамонларимиз, миллатнинг хазинаси деб ёд этган эди. Ҳеч шубҳасиз айтиш мумкин, ишларда амалга оширган ишларини эса олиш кифоя, назаримда. Мутаассиблик ва нодонлик ҳукм сурған давр муҳитид мана шундун ўзиш мумкин, Ибрат домла сингари боболаримизнинг ўша даврда эл-юртимиз тараққиётни ўйладига фидокорона хизматлари чинакам маънавий жасорат эди.

Яхши эсламийиз, юртбошимиз ўтган йил 31 августанда Шахидлар хотириши хиёбонига ташрифи чоғида мустақилликка эришиш осон бўлмагани, истиклолимизга 31 йил бўлгани билан боболаримиз 100 йиллар один бунгага ҳаракат қўлгани, 100 минг ватандошимиз аёлларни илм-мавриғатли килиш ишларидан бироғи қатнашганинг учраб, 13 минг нафари шафкатиз отиб ташланганини айтиб, уларни энг катта қаҳрамонларимиз, миллатнинг хазинаси деб ёд этган эди. Ҳеч шубҳасиз айтиш мумкин, ишларда амалга оширган ишларини эса олиш кифоя, назаримда. Мутаассиблик ва нодонлик ҳукм сурған давр муҳитид мана шундун ўзиш мумкин, Ибрат домла сингари боболаримизнинг ўша даврда эл-юртимиз тараққиётни ўйладига фидокорона хизматлари чинакам маънавий жасорат эди.

Давлат куриш, илм-мавриғат орқали инсон капиталини ривоҷлантириш маслаги бугун ҳам долзарб ва бу ғояларни ўрганишига шу сабаби ҳам эҳтиёжимиз баланд.

Сунгити йилларда жадидларимизнинг ҳаётни ва ижодини ўрганиши бўйича кўпгина ҳайрли ишлар амалга оширилди. Уларнинг китоблари нашр этилди, имлий тадқиқотлар қилинди, ҳаётни ва ижоди ҳақида бадийи ва ҳужжатли фильмлар сурратда олинди. Муҳташам ҳайкаллар, музейлар бунёд этилди, ижод мактаблари фаолияти йўлга кўйилди.

Нега жадидларнинг ҳаётни ва ижодини чуқуруқ ўрганишимиз керак?

Улар мустамлакачилигимиз сабабини қолпикларидан қидирид. Шунинг учун боскичинилар ҳужумига дош беролмай, Ватанни бой бердик, ҳалқни бу зулм ботқоғидан олиб чиқиш учун ҳам илм-мавриғат керак, деб ҳисоблашиб. Ҳалқ уйғонса, ўзлигини англаси, ўзини ўстириса, замонавий тараққиётта эришса, мустақиллик ҳам кўлга киритилишига умид боғлашиб.

Биз бугун мустақил давлатда яшаймиз. Эрк-хукуқимиз ўз қўнимизда. Бироқ жаҳон тараққиётда бизнинг тасаввурларимизга сиймайдиган даражада одилнаб кетган. Яна ўша гап: илм-маърифат, техника-технология, замонавий ишлаб чиқаршида илғор холқлардан анча орқадамиз. Бу холатдан факат ва фақат маърифатпарварлик орқалигина ҳалос була оламиз. Юртимизда учинчи Ренессанс асосларини яратиш ғояси ҳам замонавий маънодаги жадидчилик ҳисобланади. Қўриниб турибдик, бу борада жадид аждодларимиз меросига ҳали кўп-кўп суюнишимишга тўғри келади. Шу сабаби улар месенни изчил ўрганиш буз учун бугун ҳам ўта долзарб масала ҳисобланади. Президентим Олий Мажлис ва Ўзбекистон ҳалқига Мурожаатномасида алоҳида таъкидлаганидек: “Биз қадимий ва бор тарихимизни, айниқса, ғоят оғир шароитда илм-мавриғат, инсон эркинлиги, ҳали озодлиги, Ватанга, миллӣ қадриятларга меҳр ва садоқат ғояларини дадил кўтариб чиқсан жадид боболаримиз фаолиятини янада чуқур ўрганишимиз лозим. Уларнинг улуғ мақсадлар йўйидаги мародона кураши ва фидойилиги янги Ўзбекистонни куришда барчамиз, аввало, ёшларимиз учун чинакам ибрат мактаби бўйиб ҳисбат мазмуди қилиши зарур”.

Ҳа, бу ибрат мактаби егалари миллатни ҳар томонлами кучли қилиб тарбиялашни мақсад қилган эди. Жаҳолат ва қолоқликка қарши маърифат билан курашиш, ана шу асосда ҳурияттаги єришиш, Ватаннинг буюк шавқатини тикилаш улар таълимотининг ўзак ғояси ҳисобланарди. Ана шундай фидойи мавриғатпарвар зотлардан бири Маҳмуджӯха Беҳбудийнинг “Замона илму фанидан бе-бахра миллат ўзгларга поимол бўлур”, деган сўзлари эса бугун ҳам миллатни ўйточувчи даъватдек жаранглаб турибди.

Насимжон АЛИМОВ,
O'zLiDeP Сиёсий Кенгаши Ижроия
қўмитаси Сиёсий таълим маркази раҳбари,
иқтисад фанлари номзоди, доцент

O'zLiDeP Сиёсий Кенгаши Ижроия қўмитасида

МУНОСАБАТ

ТАКЛИФ ВА ТАВСИЯЛАР ТИНГЛАНДИ

ТАДБИРКОРЛАР ВА
ИШБИЛАРМОНЛАР ҲАРА-
КАТИ – ЎЗБЕКИСТОН
ЛИБЕРАЛ-ДЕМОКРАТИК
ПАРТИЯСИ СИЁСИЙ КЕН-
ГАШИ ИЖРОЯ ҚЎМИТАСИ
ҲАМДА ПАРТИЯНИНГ
ОЛИЙ МАЖЛИС ҚОНУНЧИ-
ЛИК ПАЛАТАСИДАГИ
ФРАКЦИЯСИ АЪЗОЛАРИ,
СИЁСИЙ КУЧ ФАОЛЛАРИ
БИР СТОЛ АТРОФИДА
ЖАМ БЎЛИШДИ.

Жорий йилга мўлжалланган давлат дастури лойиҳасида белгиланган устувор йўналиш ва максадлар бўйича ҳам мазкур гурӯҳ аъзолари ҳамда видеоконференцдалоқа режими орқали иштирок этиб турган партия махаллий кенгашларни фаоллари ўз тақлиф ва тақлиф олиб чиқишини таъсирларни шакллантиришади. Давлат дастури лойиҳасида тақлиф этилаётган масалалар асосан партия электротари бўлган тадбиркорлар, Фермерлар ва томорқа ер эгалари манфаатларига ҳамоҳамон бўлди.

Комиссиялар ва сиёсий партиялар депутатлик гурухлари фаолиятини кучайтириш;

истисно тариқасида, ҳудударни ижтимоий-иктисодий ривоҷлантириш дастурлари, махаллий бюджет лойиҳаларини шакллантиришади. Уларнинг камида 40 фозилии махаллий кенгаш депутатлари ташабbusларини асос қилиб олиш шуалнигидан кўнсан.

Жорий йилга мўлжалланган давлат дастури лойиҳасида белгиланган устувор йўналиш ва максадлар бўйича ҳам мазкур гурӯҳ аъзолари ҳамда видеоконференцдалоқа режими орқали иштирок этиб турган партия махаллий кенгашларни фаоллари таъсирларни шакллантиришади. Давлат дастури лойиҳасида тақлиф этилаётган масалалар асосан партия электротари бўлган тадбиркорлар, Фермерлар ва томорқа ер эгалари манфаатларига ҳамоҳамон бўлди.

Иштирокчиликни кечирсанда, максадларни таъсирларни шакллантиришади.

ОЙНА

БИЗ КҮРГАН ВА ҚУРГАН ИМОРАТЛАР

Үн күнки, дунёниг күзү қулоғи
Түркия ва Суряяд. Ногаңда рўй
берган даҳшатли зилзила минглаб
инсонларнинг ёстигини куритди
(халок бўлганлар сони ҳозирча
тахминан эллик минг нафарни
королаб боряпти). Бир умр ногирон
булиб қолганлар-чи?

Түркия олти ярим мингдан зиёд бино
зилзила туфайли кулаф тушган даҳшатли
оғат ҳаммазни сергак тортириди – ижтимоий
тармоқлар “Ўзимизда курилган ва курила-

ётган кўп қаватли турархойлар зилзилага қай
даражада бардошли?“ деган савол остида ха-
вотирлар, баҳсу мунозаралар майдонига ай-
ланди. Бу ёқда эса курилиш вазирлиги масъу-
лиятни елкасидан сокит килиб, курилган ўйлар
сифатига курувчилар масъул деб кўя қолди.

Хўш, бугуннинг курувчиси ким?

Ўн йиллар оддин Ҳива туманида мактаб
курилишида ишлаб, иш ҳақини ололмаётган
иккى йигит мурожаатини ўрганишимга тўғри
келганди. Курилиш фирмаси раҳбари бўлган
аёл билан учрашиб, мурожаат мазмун билан
таниширишга уринишни бехуда кетди. Раҳ-
бар аёл эшиштани ҳам хоҳламай яп-янги ма-
шинасига ўтирганича жўнаворди.

Кеин билдимки, қурилиш фирмаси очган
ва мактаб кураётган бу аёл ақшуер-генеколог
экан. Мурожаатин ўрганиш охир-оқибат суд-
гача етиб борди ва “доя курув” мактаб ку-
рилишидан четгатиди, холос. Бу билан нима
ўзгарди?

Кейинчалик сон-саноқсиз курилиш фирмаси очган
килмап томонидан очилганига қызықнамин
ва улар орасида ҳатто сартарошлар борлигини
биган, ёқамнинг ушлашга кўлим бормади.

Ўзоқ йиллар намуналари турархойлар ку-
риш учун масъул – пудратчи бўлган “Қишлоқ
курилиш инвест” ташкилотида ишлайдиган бир
танишиминг кунонб аётган галини кўп эслай-
ман: “Йил охиригача – кўп билан тўрт-беш ой
ичида камида 850-900 та намуналар уйни кури,
эгаларига топшириш керак. Бу ўларни кура-
диган фирма раҳбари ҳисобида, ишонасизми,
бирорта ҳам қурилиш техникини, ташини уло-
виям йўқ. Уларни кучадан топади. Ишиларни
ҳам. Бирор ўрта маълумотли курувчини кури-
лишга масъул кибли кўяди. Кўлида қандайдир
хатжилд, чўнгага мурх! Тамом-вассалом! Ишилб, охир баҳайр бўлсин-да!”

Ўтган даврда сифатига курилган, ярим
ийлдада деворлари нураган, гулкоғозлари кў-
чиб тушган, поли тагидан қамиш ўсиб чиқкан
бундай намуналари (аслида намунасига) турархой
эгаларининг қанчаси курувчилардан норози
бўлди, қанча суд жараёнлари бўлиб ўтди?

Кеин навбат кўп қаватли турархойларга келди. Беш, етти ва ҳатто тўқус қаватли тур-
архойларни ҳам ўша, ўзим яқиндан таниган
одам афсус билан айтган – муҳри чўнгагида,
бирор идорасию техникини йўқ курувчилар
тиклиётгани кишини ажаблантиради. Йўқ, аф-
сусларни чўмидиради.

„Олти йилча аввал Урганч шахри марказида
курилган беш қаватли турархойдан ўзим
бундай намуналари (аслида намунасига) турархой
эгаларининг қанчаси курувчилардан норози
бўлди, қанча суд жараёнлари бўлиб ўтди?

Кеин навбат кўп қаватли турархойларга келди. Беш, етти ва ҳатто тўқус қаватли тур-
архойларни ҳам ўша, ўзим яқиндан таниган
одам афсус билан айтган – муҳри чўнгагида,
бирор идорасию техникини йўқ курувчилар
тиклиётгани кишини ажаблантиради. Йўқ, аф-
сусларни чўмидиради.

...Олти йилча аввал Урганч шахри марказида
курилган беш қаватли турархойдан ўзим
бундай намуналари (аслида намунасига) турархой
эгаларининг қанчаси курувчилардан норози
бўлди, қанча суд жараёнлари бўлиб ўтди?

Кеин навбат кўп қаватли турархойларга келди. Беш, етти ва ҳатто тўқус қаватли тур-
архойларни ҳам ўша, ўзим яқиндан таниган
одам афсус билан айтган – муҳри чўнгагида,
бирор идорасию техникини йўқ курувчилар
тиклиётгани кишини ажаблантиради. Йўқ, аф-
сусларни чўмидиради.

...Камина армия сафига кетгунча, ҳар-
бийда ва кечки ўқиш давримиз – салкам ўн
ийлча Тошкентдаги қурилишларда ишлаган-
ман. Пойтахта тўқус қаватли турархойлар
ни тикилашда фишт терувчи ва пайвандчилик

АСРЛАРНИ ҚАРИТИШИ КЕРАК!

Бундан ташқари, фиштлар орасига симтўрлар
кўйилмаган, ҳар бир қават оралигида сейсмик
бўйича ҳам қолди.

Фойдаланишга топширилганига бир йил
бўлган беш қаватли турархой биноси иккига
бўлинib, тела қисмida ўн беш сантиметрлик
ёрик пайдо бўлганди ўшандайди.

Бу кўр-кўрона қурилиш ҳақидаги танқид
макомал республика газетасида чоп қи-
лингач, қурилиш вазирлиги камчиликларни
тан олди. Қайсида ташкилот кўп қаватли
турархойга “зўриқтириш” атаглан амалиёт-
ни ўтказди. Яъни, бўш қолдирилган фиштлар
орасига бетон қоришиш юборилди. Қурил-
ган сўнгги чора бор-йўғи шу будди, холос!

Сейсмик боғич, фиштлар қатор ораларига
симтўрлар кўйиш орқали бино мустаҳкамлиги
тавмиинланшидек қурилиш талаб ва меъёлра-
ли эсдан чиқди. (Бу амалиётни бинони йиқи-
тиш, қайта қурилиш орқалигина бажарни мум-
кин-ку!) Қурилиш қоидаларига бутунлай зид
равишда тикланган турархойлар сони, минг
афсуски, мамлакатда осмас...

Ўзанда қурилиш ташкилотидан ўшбу кўп
қаватли турархойдан квартира сотиб олган-
ларга суд орқали бир миллиардга яқин товон
пулини ўндириб бериланди.

...Ўўлimgа якка тартибда уй кураётган
кезларда фишт заводига бордим. Тўрт мингта
фишт оладиган бўйдик. Раҳбари тушунириди:
“Хозир ҳумимизнинг чала пишган жойидаги
ғиштларни қурилиш фирмаларига беряймиз.
Яъни пишган жойи келганида сизлар оласиз-
лар. Озроқ кутасизлар!”

Тушунириши? Бошқа ҳудудлардан фарқли ўларок. Но-
рази тарафларда ер ости сизот сувлари юза-
га жуда – жатто қиши ойларидан қэсангиз,

биз метр чукурликдан сув чиқади. Бундай та-
бии мухитда кўп қаватли турархойлар учун
мустаҳкамлиғи – тўғрисевор – “естик” яратиш талаб
киниди. Акс ҳолда... Худо сакласин!

...Камина армия сафига кетгунча, ҳар-
бийда ва кечки ўқиш давримиз – салкам ўн
ийлча Тошкентдаги қурилишларда ишлаган-
ман. Пойтахта тўқус қаватли турархойлар
ни тикилашда фишт терувчи ва пайвандчилик

килганман. Қурилиш технологияларидан бир
кадар хабардорлигим бор. Ҳар бир қўйил-
ган фишт, пайвандланган плита ва сейсмик
устунлар сифати қандай назорат қилингани
нине яхши биламан. Яна бир жиддий талаб,
ўша замонда унча-мунча қурилиш объектини
максус техник комиссиясидан ўтказиш осон
эмасди. Ҳозир билмайман, шундай “OTK”лар
бўйича олий маълумотли етук мутахassisлар
етарли. Қурилиш мұхандисларни бугун иш йўк-
лигидан чет элларда ўзгалир учун турархой-
лар куришишт. Ўзимизда эса... ёмғирдан кей-
ин пайдо бўладиган кўзиқорин каби кўпайиб
кетган турли-туман қурилиш фирмаларини кўп
ҳолларда номутахassisлар бошқарётгани
ҳам сир эмас. Қурилиш бугун кимлардир учун
мўл даромад оладиган бизнес соҳасига айлан-
ганидан кўз юмиб бўлмайди.

Яна бир мутахassis курувчи танишим-
нинг қуидаги асосли фикрлари менин безовта
қиласди доим: “Смета ҳужжатларида курув-
чи ташкилот учун ажратиладиган умумим-
чи мұхандислар, техник назорат ходимлари,
турли-туман қурилиш техника ва ускунала-
ри мавжуд эди. Нима бўлди эди. Нима тўган давр-
да барча қурилиш ташкилотлари тутагиди,
техникларни талон-торожга учради, маъ-
мурий биноларини кимларидир согит олди
да... кунимиз ҳаваскор “кўча курувчилари”га
қолди. Раҳматли Ҳожибай Тожибоев айтган
аскияни эсланг: “Кўчада турган мардкор-
дан устачиликнинг исталаги ишнин сўнгани
бирортаси билмайман демайди!”

Тўғри, бугунни кунда ўз техника базасига
эга маҳсул ихтисослашган қурилиш фирмалар-
ни ҳам республика миқёсида кам эмас. Лекин
айримларни йокорида айтганимиздек, тўлиқ
танишилганмаган.

Ҳозирги кунда, масалан, Ҳоразм вилоя-
тининг ҳатто қишлоқ жойларидан ҳам етти ва
ундан ортиқ қаватли турархойлар қадр осто-
ламоқда. Аҳолини турархой билан таъминлаш-
давлат раҳбари этибзориди. Эътироф этиши
керакки, сўнгги беши йилда мамлакатимиз та-
рихида энг кўп турархойлар қурилди. Амал-
даги йилда ҳам бу соҳада рекорд кўрсаткинча
эришиш кузатилиши. Лекин шоли курмаксиз
бўлмайди, деганларидек, кўл учиди, номига
фаoliyat кўрсататиган қурилиш фирмалари
жиддий назоратга олиниши шарт.

Масалан, бундан ўн йилча бурун Урганч
шахрида қурилиш трести ташкил қилинни
ҳақида гап-сўзлар тарқаган ва бу ҳақида мат-
буотда ҳам ёзилганди. Негадир ана шу ташки-
лот тузилимади. Чунки бизда қурилиш соҳасига
кўла сипатлаштирилди: “Аввало, бирор қурилиш объекти олиш
учун тендерда қатнашиш керак. Ўн йилча ол-
дин, яширимайман, тендерда фракт ҳоким, про-
курор каби “таянчлари” борлар ҳамиши ғолиб
бўларди. Бизга ўшаганлар эса бундайроқ ин-
шоот қурилишини маълум “ставка” эвазига
ола билардик. Бу чиким ўрнини тўлдириш учун
қурилиш материалини “тежаш” мажбур
бўласан ёки сифатизориги оласан. Эртага
сөн курган турархойда яшатгандар яроқсиз
иши кўриб қарғамайди дейисими? Қарғайди!

...Ўзоқ йиллар қурилиш соҳасига раҳбар-
лик килганд қадроним – адабиётга ихломсанд
инсон ва ҳатто ўзимяни тиббат ҳозиган. Ўзига
қурилиш ташкилотларни ташкил қилиши вақти
келди. Бу ҳақда давлатимиз раҳбар ҳам
кайта-қайта таъқидларни бежис эмас. Шундай
корхоналарда юзлаб, минглаб ёшлар иш билан
тъаминаланди, бугунни велла жаҳонгизни
тутагида ташкилотларни ташкил қилишини
тутади. Ва яна турли кингириллар, таниш-би-
лишлар ўчига айланган “қурилиш тендери”
тизимини тутагида керакки, ҳам бу тумандаги
қурилишларни факат шу тумандаги қурилиш
ташкилоти зиммасига юклаш керак. Шундаги-
на ишнинг сифатига жавобларлик масаласиям
Ўз-ўзидан ҳал бўлади.

Биз буоқ соҳибқорон Амир Темур ҳаз-
ратларининг “Агар бизнинг куч-қадримизга
шубҳангиз бўлса, биз курдиган иморатларга
бокинг!” деган ҳикматли сўзлари мағзини ҳеч
қачон унтулмаслигимиз керак.

Рўзимбой ҲАСАН,
“XXI asr” мухбири

Ҳудудлардан хабарлар

МУАММОЛАР ҲАЛ ЭТИЛМОКДА

Мурожаатлари ҳам тингланди. Ушбу мурожаатлarda кам таъминланган оиласларининг коммунал тўловлардаги қарздорлик масаласи, уй-жойларни таъмирилаш, эхтиёжмандларни турархойлар билан таъмилаш, тикувчилик билан шугулланадиган ажратилишида кўмакла-

шиш, талаба-ঘষларнинг контракт тўловларини амалга оширишда ёрдамлаши, шунингдек, худудни обдонлаштириш, хусусан, кўчаларга асфальт ётказиши, тунги ёрчилини чироқларни ўрнатиш, маҳалладаги тўй ўш бошқа маросимларни камчилик ўтказиш сингари масалалар юзасидан аҳоли вакиллари

O'zLiDeP Бухоро вилоят
кенгаси матбуот хизмати

“ИШГА МАРҲАМАТ”

**ЎҚИ,
ЎРГАН ВА
ИШЛИ БУЛ!**

Самарқанд шахридаги “Ишга
марҳамат” мономарказида O'zLiDeP
вилоят кенгаси ташаббуси билан “Нажот –
таъмила, нажот – тарбия, нажот –
билимда” мавзусида мавририй

БИЗ – ПАРИШОН БИР КИТОБ...

Хоразмни қазсангиз агар,
Ер остидан дарёлар чиқар.
Хоразмни қазсангиз агар,
Ер остидан дунёлар чиқар...

Матназар Абдулҳаким ушбу шеърида ер остидаги азиз дарёлар, азиз дунёлар деганида ўтган буюкларимизни назарда тутган. Шоирнинг ўзи ҳам, не тонгки, бугун шу сафда. Гарчи унинг фоний оламдаги умр 1948–2010 деган рақамлар орасида чекланган бўлса-да, ижодкорлик манглигайга чексизлик тамғаси урилган рост.

Матназар Абдулҳаким дўстси Айвон Обиджонга бағишланган “Минорага мактуб” шеърида “Мён муриман, сен-минора”, деб камтарилик қўлган. Аслида шоир умр бўйи Хоразмнинг тирик минори бўлиб ўтганини замондошлари эътироф этади.

Шоирнинг дўстси Усмон Азим бундан 27 йил илгари ёзган, кўйида хукмнингизга ҳавола этилаётган мақоладаги иборалар билан айтсан, Матназар Абдулҳаким ҳамиша замонавий-дир, ҳамма замонлар унга бўккисидир.

Фаррух ЖАББОРОВ

МАТНАЗАР АБДУЛҲАКИМДАН ХАТ ОЛДИМ. “ТОШКЕНГА ЎТМОҚЧИ БЎЛАМАН, – ДЕБ ЁЗДА БУГУН УРГАН БИЛАН ТОШКЕН ОРАСИ “ОЛИСЛАБ” КЕТГАНИНИ ЎЗИЧА ШАРХЛАБ ШОИР, – БИРОК, НАВОИЙ БОБОМИЗ АЙТГАНЛАРИДЕК, “ТҮН ТИЙРАВУ КУЗ ХИЙРА, ОТ ОҚСОҚУ ЙЎЛ БУРТОҚ”.

Аммо шу заҳотиёқ руҳининг тетиклигини ҳам қўшиб кўяди.

Сиртдан алланечук босиқ ва синиқроқ кўри-надиган, лекин асли бутун бу инсонни кўз олдимга келтираман. Унинг “коммунизм сари олға бораётган” чоғларимизда ҳам бирки иккى бўлмаганини, оти учкурлар бахсидан узоқда – камтариғина (“ночоргина” десам хафа бўласид-да, Матназар) кийиниб, камтариғна еб-ичиб, соддиган умргузаронлини келганини ўйлайман. Унинг Урганчдан туриб ёзган мағзи бут, яхасга, ҳатто ҳасадга (кечираисиз) арзирли шеърларини хәдлимдан ўтказман... Вилоятда шеър турбий яхши шеър ёзини осоними?

Бозорини суратни кўрганимиз? Магрибу Машриқдаги талай мамлакатларда аллақачон амала оширилган ҳәттий реалик. Яхши нарса.

Аммо Фарбадаги Сартига ўхшаш доно ёзувчилар унга “истеъмолчилик жамияти” деб ғалати ном ҳам

қўйиб олган. Эмишик, бозор иқтисодиёти туфайли бўладиган тараққиёт ўзига хос камчиликлардан холи эмас. Гўё шахс – алоҳида одам ўз қадрини йўқитиб кўйиб, ишлаб чиқарни тизимининг бир вингига (О, яна винг! Социализм давридаги Горький ака айтган “винг” эсингиздан?) айланаб қолармиш. Пул топ – сотиб ол, пул топ – сотиб ол... Пул, пул, пул... Тон! Тон! Одам esa истеъмолчи машинага айланаб қолаварармиш. Молу давлат ҳамманинг асосий мақсади, дабдаба, роҳат-фароғат эса ягона орзусига айланармиш. Одам одам фақат иш ѿзасидан учрашармиш, қариндош-уруглар ўртасида меҳр соғиб кетармиш. Энг улуг ва ягона қариндош пул бўлармиш.

Санъату адабиёт қорни тўку қайғуси йўқларнинг эрмаги даражасига тушшиб қолармиш. Аммо... Аммо инсоннинг улуглиги қафқа қолади? Азалдан шеърияту (Навоий) мусикага (маком) ўрнган Шарқ ҳашаматли концерт залларида отарчиларнинг ёнгил-елли лапларларига қарсак чалиб, Американинг олди-қочди фильмларини эснаб томоша қилиб ўтирадими? Кўнгилу руҳга ким боқади? Қорнимиз тўйса бўйдими? Ахир, санъату адабиёт кўнглигизни нурлантириб, руҳимиздан Семурғ бино этиб, бизни Ҳақ сарп элтар эди-ку!

Матназар Абдулҳакимнинг ўткинчи машмашалар билан иши йўқ. Чунки у бу дунёнинг бозорига кечиримли бир тарзда кулибина қарайдиган одам.

Молу давлат – китоблари ҳам кўп. Ёғиз қолишдан ҳам чўчмайди. Ҳамсұхбати таваллуд топғанларидан бўй инсоннинг ғамғусорлик қилиб келган улуг зотлар – Алишер Навоий, Бобур Мирзо, Шайх Саъдий, Мирзо Бедил... Юраги тўлса, шеър ёзади. Дили қаракас, ўқыйди. Ўзи яхши билган форсизайз-бон шоҳларни мутола этаэр экан, улардан олган завъя шавқини бошқаларга ҳам улашгиси келади, таржима қиласди...

Матназар Бедил кулиётидан қылган таржималарини юбориби. Сир эмас. Бедил шеъриятининг Туркистон руҳини ифода этишдаги хизмати бекиёсдир. Биз, таассуфки, Шарқнинг буок даҳолари, жумладан, Мирзо Бедил тафаккури яратган бешида улайганимизни унугтаётди. Ота-бобобаримизнинг фикрату конига сингтан, турғоримизни файласуф ва шоир диёрига айлантирган табаррук зотлардан бири биз унугтган Бедил эмасми? Шўролар давридан олдин мадрасаларда Бедил ўтирайтидан сабоб берилган, унинг ғазалларига ботиний мағзни қақиши эса маърифатли кишиларнинг фикр ҷархар мангулости бўлган. “Бедилхонлик” аталган бундай “тўғарак”ларда бироруб – Ҳақ яратган улак болрик ва ундан ҳам улуғвор сирли йўқлик ўтирасида саросар юрган одамзодга факат руҳ нурлари ёриб ўта оладиган ҳақиқатдан дарс берилганки, бу сабоклар инсон кўнглини терапиан ва юқсанлик сарп элтган. Бедил газалларининг турфа маъноларидан ҳар ким ўзига яраша маъно топган.

Бедилнинг замонаси йўқ. У ҳамма замон учун замонавийдир.

Мабодо бирор-бир давр Бедил ва ул зотга монанд буок санъаткорларни сезмаганга олса, бедилликдир.

Мен бунларимиз Бедилсиз қолмаётганидан баҳтиёрман. Чунки Матназар кабилар бор. У дилини бериб Бедилни таржима киляти. Менга бугун сифинаётганимиз сўйғиларни эслатди бу одам: камтар, истеъоддил, камсумуқ, кучли. У замонага боқмайди. Иншооллоҳ, замона унга боқкисидир!

Усмон АЗИМ
“Тафаккур” журнали,
1996 йил, 1-сон

ЧОРАСИЗЛИК ЧОРASI ВАТАН

Минг бор ўлдик, минг бор тирилдик,
Рахм этади вакт оҳимизга.
Такрор-такрор қўмилавердик,
Ўзимизнинг турғоримизга.

Ватан сақлар жимлигимиздир,
Ватан айтадиган сўзимиз.
Бахт – ватандир, кулфат – ватандир,
Демак, ватан – бизнинг ўзимиз.

Хайирганим кўшиқ – ватаним,
Дилга армон кўйим ватандир.
Очқаб келсан, қазоңдаги нон,
Ўлан тўшак ўйим ватандир.

Кўзларингнинг қораси – ватан,
Қошларингнинг ораси – ватан.
Мушкулларим бўлмай қолса ҳал,
Чорасизлик қораси ватан.

Кўзларимга қалқан қатра ёш,
Тортатётган нолам ватаним.
Ёт элларда қолганим болам,
Ўн саккиз минг олам ватаним.

Ватанимсан, севгилим, жоним,
Юрагимдир юрагинг – ватан.
Ҳаётинг ҳар куни ватаним,
Ва айниқса, ўн саккиз ёшининг.

Жўн бир ғубор, оддий турғорим,
Ҳар зарра, ҳар маъданим ватан.
Керар эмас ўзга ватандар,
Чунки менинг ватаним ватан.

Лабимдаги кулгу шундандир,
Шундан кўзларимга ёш қалқан.
Лаҳза тинмас, уравергай чарх
Бу муборак илоҳий ҳалқа.

Матназар АБДУЛҲАКИМ

Спектаклар белупул қўйилса...

Куни кеча Муқимий номидаги Ўзбекистон давлат мусиқали театрига тушиб, “Отабек ва Кумушбиби” спектаклини (режиссёр Баҳодир Назаров) томоша қилмид. Саҳнага Абдулла Қодирйининг “Ўткан кунлар” романининг ёнг кўнглини нутқалари олиб чиқилди.

Ижро, либослар, декорация, мухит – жуда ажойиб. Спектакль Отабек ва Кумушбига никоҳ тўйи билан бошланади. Вокеалар ривожи томошабинни ўзига сехрлаб кўярди. Айниқса, Отабекнинг Зайнабага уйланишига Кумушбигининг рози бўлиши, Ҳомид билан Отабекнинг олишуди ва Кумушбиг жон бератётган вақтида оила катталарининг Зайнабага муносабати ҳақоний ўтга тасвирли тасвирланган. Кумушбиг ўлимидаги кўйеш тўкамаг қолмади ҳисоб. Томошабинлар спектаклини берилиб кузататётгандар актёра ва актисаларнинг маҳоратидан далолат берди турди.

Вокеалар ривожи янада авж олиб борар, олд қаторни тўлдирган онахону отахонлар қилт этмай кузатишарди. Гурӯч курмаксиз бўлмаганидек, театрда ўтириш маданийдан билмайдиган “томошабин”лар ҳам борлиги дилимни, ишт疫кими хира қилди. Ёқимли мухитни ҳар тарафдан келаётган телефонон кўнгироқлари ва ёниқ экранлардан бўлиб турди.

Шу ўринда яна бир таклиф келади тилга: томошабиндан тинчлик ва юксак маданият табоб қилинадиган бундай маснанарга киришдан олдин муҳлислар кўл телефонларини маҳсус ишончли кутиларда қолдириб кириши учун шароит

яратилса ва бунга қатъий амал қилинса, юқоридаги каби кўнгилбузарликларнинг олди олинган, тафаккуримизни кенгайтиришимизга чинакан ёршиган бўлар эдик. Шунингдек, спектакларда талаба-шашлар учун бир ойда бир марта бўлсанда, спектаклар белупул қўйилса. Чунки, ҳар қанча исташмасин, тирикличиликдаги олтилар кўп. Агар тақлифим ўтилаб кўрилиб, ижобий хуласага келинса, ёшларнинг фикрлариши, дунёкараши ортишига хисса кўшилган бўларди.

Гавҳар ЭШОНҚУЛОВА,
ЎзЖОҚУ талабаси

АРЗОН, ҚУЛАЙ ВА ТЕЗКОР!

Энди почтани кутиб ўтиришга
ҳожат йўқ.

Нашримизнинг электрон версиясига
обуна бўлинг.

Бунинг учун телефонингнингизга
“Play Market” ёки “App Store”дан
“XXI asr” иловасини юклаб олиб,
пул ўтказсангиз кифоя.

MUASSIS: TADBIRKORLAR VA ISHBILARMONLAR HARAKATI –
O'ZBEKİSTON LIBERAL-DEMOKRATİK PARTİYASI

Бош муҳаррир
Норқобил ЖАЛИЛОВ

Таҳририят манзили:
Тошкент шаҳри

Нукус кўниси 73°-йи.

электрон почта:
xxi_asr@mail.ru
xxi_asr@mail.ru

Телефонлар:

кабулхона –
71 215-63-80

(төл/факс).

Обуна ва реклама
бўлими –

71 255-68-50.

“XXI asr” ижтимоий-сийёсий газетаси
Ўзбекистон Matbutoy va axborot

agentligida 2011 йил 14 июна 0009-реками билан

руйхатдан ўтказилган.

“Шарқ” нашримёт-матбая акциядорлик

компанияси босмахонасида чоп этилиди.

Корхона манзили:

Тошкент шаҳри Буюк Турон кўчаси 41-йи.

Газета оғсет суслида, А-2 форматида

босилиди. Ҳажми – 3 босма табоб.

Буюрта рақами: Г – 245

Адади: 5726

Баҳоси келишилган нархда.

Топширилди – 20:30.

Таҳририятга келган кўлёмафар тақриз
қилинмайди ва муаллифларга

қайтарилмайди.

© “XXI asr”дан олинган маълимотларга манба

сифатида газета номи кўрсатилиши шарт.

Муаллифлар фикри таҳририят нутқа